گۆڤاری نما ژمارە 50

گۆڤارکی ورزیی ئەدەبییە لە هەولێر دەدەچێت..

بۆ خوێندنەوەی ژمارە 50ی گۆڤاری نما کلیکی ئێرە بکەن ....

گۆانەوە لە فەنتازیاوە بۆ کەتوار(واقع) و لێکدانەوەیکی تیری..لێکۆڵینەوەی : ڕێباز محەمەد جزا

گۆانەوە لە بە فەنتازیاوە بۆ کەتوار(واقع)
(خوێندنەوەیەکە بۆ چەمکی گۆانەوە لەدەقی ، لەنو ماساییکاندا
"لەگۆانەوەم بۆ ئەفریقا " ی پشتواکاکەیی)
نووسەر : پشتوا کاکەیی
بەرواری بڵاو بوونەوە 25/9/2019
بڵاو کەرەوە : ماڵپەڕی کولتوور مەگزین
www. Cultureproject.org.uk
لێکۆڵینەوەی : ڕێباز محەمەد جزا

سەرەتا :
شاعیر مرۆڤێکی کۆسمۆپۆلیتیە، خاوەنی مەعریفەو جیهانبینی و تێگەیشتنی خۆیەتی بۆ واقع و سروشت وکەرەستەو ئامرازە فیکریەکانی خۆی ، هەموو لە گۆران و دەزینەوەو مەشق و دەخۆ جیاوازکانی وەردەگرێت و دەشێت زیاتریش لە بارەی ئەم کۆسپ گۆیدێوە بوترێت بەڵام ئایا ئاستیەکە بۆ هەمووان وەك یەك زانراوە ؟ گرفتی ئەم دەزە لەوەدایە کە بۆ شك لە بەهەرداران و خاوەن کۆسایەتی و خاوەن پێگەکانی ناو بواڕکەش خۆیان لەم پرسیارە لادەدەن !! تاوای لێدێت

کەسمان دەست نەکەوت پرسیارەکانی خەمانی لەبکەین و بەرهەمێ ژد و کرچ و کاڵکانیشمان لێیکتر بجیابکاتەوە ، لەبەرئەوە ئەم لەکەڵنەوەیە ئەو مافە دەدات بەخۆی کە بەبەر پرسیارەتیەوە کار لەگەڵ ئەو میتۆدەدا دەکات و بەبچوونی ئەم کارکردنە ، کەشێ " مامۆستایی گەنجانەوە و فەنتازیا و کەتوار" کەشێکی میتۆدی و فکری و مەعریفیەو دەبێت یەکلابکرێتەوە .
دەقی واڵای (لەنەو ماسایەکاندا "لەگەڵانەوەم بێ ئەفریقا " ی پشەواکاکەیی)، یەکێکە لەو نووسینانەی کەدەبێت بەژدی بخوێندرێتەوە و بەپێویستی دەزانم لەڕوانگەیەکی وەسفی و دوور لە پیاهەڵدان – مدح – یان دژ – چد – کاری لەسەربکەم .
لەگەڵ ئەوەی ئەم دەقە واڵایە بەچەندین شێوەو میتۆدو بەرنامەی جیاواز دەخوێندرێتەوەو ڕ ِاڤەدەکرێت ، دەتواندرێت وەکو دەقێکی شیعری و هەڵگری زناك و خوازەو واتا شیعریەکانیش بێت چونکە هەموو بەرهەمێك دەخوازێت چەند کەسێك لە پسپۆڕیجیاوازەکان ئیشی تێدابکەن ، تاکو بەوردی بەناو هەموو بەش و پێکهاتەکانیدا ڕابگەن و گرنگیش ئەم پسپۆریانە لەسەرتاو دەستپێکی کارکردنیاندا تاکو کەتاساتەکانی خوێندنەوە بەمنەوە وەکو بەشێك لەبەرهەمەکە ، ئەمش لەچەندین بەنەی جیاوازدا باسمکردووەو لەڕشدا جەختی لێدەکەمەوە ئەویە ئەم کارە بۆ تاکە کەسێك کەمێك ئاڵۆز و قورسەو ئەمەی منیش دەیکەم جڕەکە لە " اجحاف – مافخری " لەبەرئەوە، تائەو جێیەی دەتوانم سنووری قسەکردنم بەرتەسك دەکەمەوەو فراوان و گشتگیر نادەم و لەنەوان سێ زاراوەدا دەزەکەم بەیان دەکەم ، بەڵام ئەوەی گرنگە لێرەدا قسەی لەسەر بکەم جیاکاری نەوان " گەنەوە لەفەنتازیاوە بەکەتوار " کە وەکو کەشێ دەیخوێنمەوەو یەکاڵای دەکەمەوەو دواتر هەمان پێوەری تیەری دەهێنم بۆ تەواوی پێکهێنەرەکانی دەقەکەی پێدەخوێنمەوەو هەوڵەدەم ڕاڤەی بکەم ، چونکە دەق دەربڕینە لە زیاد بوونی ئارەزووی ئەمکیانەی مرۆڤ بگەنان بۆ دوای قەڵەقیدا کە پانتاییەکی کراوەو هاوبەش بەداهێنانی بکەمێ و جەختکردنەوە یە لە بڕینە کەنەکە لە دڵی بوندا. بەڵام لەگەڵ ئەوشدا لەسەر دەمکدا دەژین ، ناسنامەکان ناوونن یان لانی کەم ئاڵۆزن و زەربەی جارەکانیش نادیدەن ، لەبەرئەوە ئەم دەزە سەر ڕێگا دەخەم وبەکەشێ دەکەم .

پوختە:
ئەم لەکەڵنەوەیە بەشێوەیەکی گشتی، پشتی بەستووە بەدووجەر تێگەیشتن، کە هەریەکەیان تایبەتمەندی و گرنگی خۆیان هەیە و نابێت فرامۆش بکرێن و گرنگێ و پێویستی بەوورەکاری زیاترە :

یەکەم :
ئەو تێگەیشتنەی لەسەرچاوەو نووسینەکانی سایت و کتێب و گۆڤارو ماڵپەڕەو ...هتد بەرهەم هاتوون ،
دووەم :
ئەوسەرچاوانەی کە پێویستن بۆخوێندنەوەو هەندێکیان مەعریفەی کەسی لەگەڵ خوێنەرو هەندێکیان " شڕات –پێشك" ی بەرهەمەکە و لەگەڵ خوێنەرانەوە کاریگەرییەکەی دەخوێنێنەوە ، بگشتی ئەم لێکۆڵینەوەیە پێکهاتووەلە :
بەشی یەکەم : ناساندنێکی سەرەتایی بۆچەمکەکانی "گێڕانەوە و فەنتازیاو کەتوار " لەدڤدا و تێگەیشتنێکی میتۆدی بۆ بەرهەمەکە .
لەبەشی دووەمدا : گێڕانەوە لە فەنتازیاوە بۆ کەتوار(واقع) و لێکدانەوەیەکی تیەری.
ئەنجام : ئەم لێکۆڵینەوەیەم لەچەند خاڵێکدا پێشکەش دەکەم .
کەتایی : تایبەت دەکەم بۆو ساخکردنەوەی تیەرییانەی بەرهەمەکە. پاشان کەتایی بۆ لێکۆڵینەوەکەم دەهێنم و لیستی سەرچاوەو پەراوێزکانیش دەخەمە ڕوو لەگەڵ لیستی سەرچاوەکان .

بەشی یەکەم :
چەمکەکانی (گێڕانەوەو فەنتازیاو کەتوار) :
زۆربەی ئەوانەی لەناو میتۆددا کاریان کردووە یان شارەزایەکی تیەری و پراکتیییان هەیە بۆئاستەی نزیك لەیەکتریان دادەنێن و لەڕووی مەعریفیەوە پاشخانی ئەدەبی کوردی کەمترینجار قسەیان لەبارەوەکردووەو دەکەن یان لەیان تێکەڵدەبێت و بۆئاسانی لەیەکتریان بۆجیاناکرێتەوە ، جا بۆئەوەی لەو هەڵە مەنهەجی و فکریە بدووربین ، سەرەتا لەپەناسەکردنەوەی چەمکەکانەوە دەستپێدەکەین و دەپرسم : گێڕانەوە چییە؟ فەنتازیا چییە ؟ کەتوار چییە؟

***گێڕانەوە چییە؟**
بۆئەوەی بتوانین پەناسەی ئەم چەمکە بکەین دەبێت بزانین ، گێڕانەوە کاتێك واتا دادێت بەدەستەوە کەبزانین لەدنیای ئەمدا ، ئەم چەمکە کاری پێنەکراوەو کاری لەسەر نەکراوە ، وەکو باسل أبو حمدە دەڵێت :" گێڕانەوە بە.." بەنمونە گێڕانەوە بە ڕووداوێك یان مڕووبێك یان بەسەرهات و کارساتێك لە دەزی سەربەستی و چەمکەکانی لەگشتگیریی و ئیستبداد و سیستمی چەمکە هەکەلەڕاوەکان و بارزکردنی دەستەواژەکانی پێشوو " گێڕانەوەی هاوسەنگی " (www.alnayan.ae) هەروەکو دارا عەبدالله دەڵێت : گێڕانەوە (" هاوکێشەیەتی گێڕانەوەی مانەوەی قیرانگورەکانی هەیە "(

(www.alaraby.co.uk) چەمکی گەڕانەوە پەیوەستە بە کەسی گەیدەوە ، لەکوێیە؟ تابتوانین واتاکەی دیاری بکەین بەنمونە گەڕانەوە لەشوێنکی دیاریکراودا واتایکی هەیە و گەر گواستمانەوە بۆجگەیکی تر و شوێنکی تر واتاکەی و پێناسەکەشی دەگۆڕێت ، لەپەیوەست بەم ناونیشانەوە دەبێت بزانین :" لەدەقی ، لەنەو ماسایەکاندا "لەگەڕانەوەم بۆ ئەفریقا " ی پشتواکاکەیی) ئایا گەڕاوەتەوە؟ یان دەگەڕێتەوە ؟ کەواتە گەڕانەوە لەڕەدا بریتی دەبێت لە گەڕانەوە لەجوگرافیایەکی گریمانەکراوی نووسەرو پشت بەستوو بە فەنتازیاو خەیاڵ کەواتە بۆی بتوانین لەبەرکارهێنانی ئەم چەمکەدا تێندروست بین پەیستمان بۆیە بزانین واتای گەڕانەوە بۆواتای بینی سنوورکانی خەیاڵ و وێناکردنی خەیاڵی شاعیر نەك گەڕانەوە بۆ جوگرافیایەکی بڕتەسك و تەنگەبەر ، بەکاردێنم .

- **فەنتازیا چییە؟**

یەکەکە لەچەمکە بەکارهاتووکانی ناو ژیانی ئەدەب ، لەزەربەی زمانەکاندا . بەڵام مامەڵەی نەزانانەو خراپی لەگەڵدا کراوە لەڕەدا هەوڵدەدەم ئەمە ڕەك بکەمەوە " فەنتازیا لەبارەی واقعی ژیانیەوە لەروئیایەکی نامۆئلوفەوە "(www.wikipidia.org) وشەی فەنتازیا "fantasia" و فانتازی " fantasy"جۆرەکی ئەدەبیە لە سیحرو شەحوزەو ئەوانەی تر کە خەرقی شتەکان دەکەن لەسروشتدا وەکو تووخمەکی بنەڕەتی لە پلات و گەڕانەوەدا " (www.io.hsoub.com) ت.ی. أپتر لەکتێبی "ادب الفنتازیا" دا کە ساڵی 1982بەناوی کردووەتەوە زاراوەی "الفنتازیا " لەئەدەب و گرنگی بەدەستهێنانی لەکاری داهێنەراندا پشتی بەستووە بە"بابەت " ی سەرەکی ، ئەپتەر باسی لەوشکردووە کە "وەکو باوە ڕووداوەکانی دەکەونە جیهانی گەشگیر لەجیهانی خەمان لە کات و شوێن ، یان کاری مەژوویی و خەیاڵی و ڕەمزی "(أپتر : 1989ص9و10) لەمەوە دەگەمە ئەوەی بەم : فەنتازیا لەڕەدا و بەپێی خوێندنەوەی من بریتی دەبێت لە : دەقێك کە پێکهاتەکانی لەڕووبەرێکی ناواقعی و پشت بەستووبە بابەت و لەدەرەوەی کات و شوێن خۆی بیان دەکات و لەدیدیگایەکی نامۆئلوفەوە جەرگ لەجادوومان لەدەکات و لەناو سروشتی خەیدا ، ئاوەزانمان دەکات .

- **کەتوار چییە؟**

لەگەڵ ئەوەی سەرچاوەی زەرمان هەیە بەزمانی کوردی و دەتوانم

بەم زەرترین هووبەری دنیای ئەمەی گرتووتەوە بەام گرنگ هەندێك پەناسە لەردا دابنێین و دووبارەیان بکەینەوە لەوانە : " واقع ، وقعوع" لەزمانی عەرەبیدا ناوی بکرێ ، بەدەستهەنانی هاستیکی پێچوانەی خەیاڵ (www.arabdict.com) واقع یان واقعی یان ریالزم دەکات :" حاڵەتی بینینی واقع بەوشێوەیەی کەهەیە " (پیربال: 2004،ل85) کەمال میراودەلی دەڵێت :" .. یالیزم پەرە پێ دانەکی گرنگی رەمانسیزم بوو .. بەزاری وناڕەحەتی و ق بوونەوەی رەمانسەکان لە کەمەڵی سەرمایەداری گەدرا بە ناوەرەکەکی پشکەوتووتر ، لەفەرمەکی بابەتی و هەمەن و هانگەیەکی وردوو دووربیندا ." (میراودەلی : 1979ل277) . مەن ئەو پەناسەیە جێبەجێدەکەم لەم لێکەینەوەیەدا کەنگدانەوەی سەرچاوەکانە کەئاماژەیان بکراوە بریتیە لە: بەدەستهاتووەیکی دەرەوەی خەیاڵ و بینیەتی بەو جۆرەی کەهەیە لەفەرمەکی پشکەوتووتر لەوەی پێش خۆی کەهەبووە.

بەشی دووەم :

گەانەوە لە فەنتازیاوە بە کەتوار(واقع) و لێکدانەوەیەکی تیۆری.

دەقی واڵا ، ژانرەکی ئەدەبییە و پێگەیەکی گرنگی هەیە لە ئەدەبی هاوچەخدا و بەردەوام بەرە و هەکشان و ململانێ دەچێت لەگەڵ زانستەکان و فەلسەفە دا ودروست بووی ئیپێك(چاخ) ی خەیاڵی هەر بەویش کاریگەرە ، وەکو رەلان بارت دەڵێ : "ئەدەب کەتواریە ، واتە دروشاوەی ئەو کەتواریە ، کەبەڵگەی خۆی مامەڵە لەگەڵ مەعریفەدا دەکات " (محەمەد جەزا ، ژمارە: 3662، 2011)بەپێی ئەو هەلومەرج و بارودۆخەی کە ژیانی مرۆڤکان پیایدا تێپەڕ دەبن. ئەم هەیە وا دەکات ، ئەرك و رەڵی دەق و نووسەر کەمەك گەانکاری و قورسی و بارگرانی بە دروست ببێت چونکە پیشاندانی روخساری لەژیکی لە خوەندنەوەی دەقی واڵادا وەکو بلانشۆ دەڵێت : "بەدواداچون و ژیانی نەبەت لەساتی وەڵامدانەوەدا ، ئەوا بەچەژیش نابەت" (هەمان سەرچاوە) پشەواکاکەیی لەدەقکەیدا " لەنەوماساییەکاندا ، لەگەانەوەم بە ئەفریقا " دا دەنووسێت :

" هاتووم کارتان بەوە نەبەت چەن بیردەکەموە ، چەن مەژووتان لەشیعرمدا دەنووسموە ، لە وەك هەندەك لەفارسەکان نیم بەم : زمانی کوردی لەپریشکی وشەم دەرچووە ، ئەوەی زمانناس نەبەت ، ناتوانێت مەژوو بنووسەتەوە ،…" (www.clutureproject.org.uk) کەتەماشای ئەم چەند دەڵێی کاکەیی دەکەین ، نووسەر جەنگەکی بەرپاکردووە بەبە ئەوەی خۆی لە قەرەی هیچ میتەدەکی ڕەخنەیی بدات

، بەزمانێکی پڕلە غرورو بەو پێی کەماڵی خۆیەوە جەنگێکی بوونناسانەو ئیشیانە لەگەڵ (زمان و نەتەوە) دەکات و وەکو بەرپرسیار لەو بوونەو لەو ئاسۆیەی بەزمانکەی هەیەتی، بەردەوانم دەبێت و دەڵێت :
" نازانێت کەخاوەن زمانێکم ، پێشکی وشەم بەردەیان شۆن کەوتووە " (هەمان سەرچاوە)
بەهەرحاڵ من لەو باسە دەردەچم و هەوڵدەدەم ، بەرەنجامی ئەزموون و خوێندنەوەو دەست ڕێشتوویی خۆم بەردەوامی بە شیکاری ئەم دەقە بدەم ، دەقێك کە کار لە مەژوودا بکات ، وەکو هەرجۆرێکی تری شیعر کەمێك بنەماو ڕەسای تایبەتی خۆی هەیە، کەجیای دەکاتەوە لەجۆرەکانی تری دەقی وەها ، ئەمش بەسروشتی خۆی چەوێك دروستدەکات بە گفتوگۆو مشتومڕی ئەدەبی ..بە نمونە کەمێك بنەماو سیفات هەیە، کە وا دەکات ئەم دەقە وەهایە لەپێزی دەقە لەکاڵی و ناوچەیەکان دوورببڕێتەوە و گەردوونی خۆی بەیان بکات .
کاکەیی دەنووسێت :
"لەژوورەکی بچوکەوە هاتووم و بەپەنجەرەدا ئامکردووە ،
چەن دەزانم خەیاڵم ئەفریقیە " (هەمان سەرچاوەی پێشووتر)
.نووسەر ددانپێدانانێکی ئاستگیانە دەکات ولەیەك کاتدا باسی ئەوئاستە لەفەینی خۆی دەکات لە جوگرافیایەکی تەنگبەردا بەرەو گەشتەکی فراوان و پەنجەرەیەکیشی کردەتەوە و ئایکردووە کەئەمش پرسی ئەوە دروستدەکات نووسەر لەچی ئادەکات ؟ هەرخۆی وەڵام دەداتەوە و دەڵێت :
" هەموو ئەنگەکانم خەش دەوێت ،
وەلە لە ئەنگی سووری لای خەمان ئامکردووەو هیچ نەبێت ئەو ئەنگە سووری لائەوە بەخەم شاد بکەمەوە " (هەمان سەرچاوەی پێشووتر)لەبەی ئەنگی سووریەوە گەشتەکەی هاوشێوەدەکات بەبیرکردنەوەی ماسایەکەوەو دەپرسێت : "ئاخۆ ئەمە خەیاڵین یان نەتەوە ،…" (هەمان سەرچاوە) ئەمە ئەو گرێیەی بەکردینەوە کەشەی "خەڵ و نەتەوە دوو بابەتی سوسیۆلۆژیای سیاسەتن وچەندین خوێندنەوە لەخۆدەگرن ئەمش بەدەر نیە لە ژێر خانی مەعریفی و زانستی نووسەر کەدەیەوێت لەبەی ئەوزانستەی هەیەتی پەمان بڵێت : گومان وبیرکردنەوەکانم ، دەبەمەوە ناودەق و سەرلەنوێ هاوتای دەکەمەوە لەگەڵ ماسایەکان .
" بەم وشکە ساڵیە ئاهاتوون ، پزیشکانی دونیا پشتیان کردەتە ئێرە ، هەموشیان چاویان بەیەوتە گیای ئێرە ،…. " (هەمان سەرچاوە)
بە کەشە کردنی ئەوداو وەك کەلتورەك نەبەتە بەشکی زیندو دانەبراو لە ژیانی ڕەشنبیری ئەمە و زۆر بە کەمی و تا ئادەی نەبون هیچی لەسەر نەوتراوە و نەکراوە، بەیە ئاسان نیە نووسەرەك بێت و

بمانباتەوە بە رەچەڵەك و دروستکردنی لەدوانی رەسەن لەو بارەیەوە، چونکە دەبێت مرۆڤ درك بەوە بکات، ئەو شعورە لەلای خەی دروست بکات، کە کۆشیەکە و قەیران بەدوای خەیدا دەهێنێت !! ئەگەر بەم شێوەیە بمێنێتەوە. هەبەتە ئەمەش کاتێك دێتە بەرچاو کەلە مانا سایکۆلۆژیەکەی دوور بخەینەوە و دایماین لەی، بە مانایەکی تر مەبەست لە کۆشە گرانەوەیە، بە پرسە بنەڕەتی و سەرەکیەکان بگشتی و دەقی ئەدەبی بەتایبەتی، کە لەڕەدا مەبەستمان لەپرسە سەرەکیەکانی "دەق / مرۆڤ" وەکو ئەدەب و دەستپێکردنی چەو پری گفتوگۆکان لەسەر دەی بابەتەکان کە خودی ، کۆشە"یە واتە کاتێك کە ئیمە دەزانین "کۆشە" مانایەکی جیاواز لە مانا باوە سایکۆلۆژیەکان لەخە دگرێت ، خە بەخە لە"ئاژاوە"جیا دەکەتەوە و پرسیاری رەسەن و دروست لە دایك دەبن .جوگرافیایەکی فراموشکراو بەەام بەزمانەکی فەنتازی و بەکارهێستەیەکی واقعی و گشتەکی دوورمەوداو گەانەوەیەك کەهەمیشە لەرەو لەم زمینەو لەسەر ئەم بستە زمینەدا هەمیشە ئامادە کەچی بەردەوام واقع جەلانە دەکات لەنەوان ئەرەو ئەوەی زەمین و کیشورە دەبەت فەنتازیا تائەو ادەیەی ەگەزی مرۆڤ تەواو مرەیی و هاوخەم و هاودەزو هاوکۆشە دەبنەوە لەکارهێستە فیزیکی و سوودخوازیەکاندا کە تەکنەلۆژیەکە لەکۆشی کورد بوون و ئەفریقی بوون و لەپێش هەموشیاندا مرۆڤ بوون .

کەواتە کە باس لە کۆشی نووسین دەکەین بگشتی مەبەستمان ، لەو باس و خواسانەیە کەپێویەستە بە ژینالۆژیایی ژانرەکە وەکو ئەدەب و بەستنەوەی بەتەامان و تەفکرینی وجودی و فەلسەفی و بون و نەبونەوە و لەئاستیکی تریشیدا خراپ بون و کەوتنە قەیرانی ئەدەبیەوە و لەڕەدا کیشەکە گەورە دەبیت بە مانا گەورەکەو باسکە هەستیار دەکات, واتا کیشی بون و نەبونی ئەم دەقە وەکو ژانرەکی ئەدەبی دروست دەبەت, بە دیویکی تردا نەبینیی وەکو کۆشە و بایخ پێنەدان و پشت گوە خستنی دەبەتە بۆشکی تری گرفتەکە و بەهەردوو کیشیان بەدوای خەیاندا قەیران دەهێنن, نەك ئەو تەگەیشتنە سواوەی کە مەسەلەی فرۆشتن و ئەزبەر کردنی لەلایەن کەمەلەك خەکی نەشارەزاوە بکەنە پەوەر بە "کیشە"و بگرە"کیشە"مانای فراوانتر و قوەتر و گەورەتری هەیە و لەبنچینەشدا بە مشت و مەی فەلسەفی گونجاو ترە وەك مانا بازاڕی و باوەکی.....

بەیە لەرەوە دەبەت بگەینەوە بە ەەە سەرەکیەکەی نووسین، لە ەووی بنیات و لە جیهانی مەدیرندا و خویندنەوەی وەکو"دەکترینیکی-عقیدە"یەکی شایان بەخوەقاندندنی فەم و شیوازی جەراوجەر. یان بە مانایەکی تر بەخویندنەوەی کیشەکان دەتوانین لەکدانەوەی دروست بە

دڵ بکەین، واتە کاتێك نووسین بگشتی دەبێتە کۆشش و ئاوس دەبێت بە یەکێکانی فەلسەفە و تەکنیك و مۆژو...هتد. ئەوە مانا راستەقینەکانی دەردەکەون و خوێندنەوەیش دەبێتە دەرخەری ئەو لایەن و نهێنیە شاراوانەی دڵ و گەیشتنە هەناوی داهێنان- لەرەوە پرسەکە بەرە و شوێن و بابەتی دڵەوات، کاکەیی دەنووسێت :
"منیش گوتم :
ژنە عاریفەکی دراوسێمان ، دوای دوو دەیە :
بەپاروو نانێك ، تەسبیحەکەی فرێشت ،
کەپەبوو لەیادگاری زیکر !" (هەمان سەرچاوە)
یەکێك لە دروشمەکانی (جەرج باتای) ئەوە بوو کە دەیگوت:"پەسند کردنی ژیان تا سەرە مەرگ " (ئەحمەدی ، 2005،ل125)
ئەگەر لەم رستەیەوە بچینەوە ناو دڵ ، ئەوە دەبینین هەڵبژاردنی بابەتەکە خۆی کۆشیە لەسەر ئاستی(نەتەوەیی و تاکە کەسی) ، لە ئاستە نەتەوەییەکیدا، کۆشی خەباتی نەتەوەیێك بە دیار دەخرێت، کە بەدرێژای سەدەیێك و هەتا ئێستایشی لەگەڵدا بێت، کۆشی پەسەندنی کردنی ژیان خەیاتی ، لەم ئاستەیدا دووەیە دەبێتە (خەم) خەمێکی وجودی و قورس و خاڵی لە مانا سایکۆلۆژیەکەی، وەکو ئەدەب هەڵگری پەسەند کردنی خەمکانی بوون خەیاتی ، کە لە ئێستادا چەندان بابەتی گرنگ و نیشتمانی هەن فەرامۆش کراون و پەراوێز کەوتون، هەروەکو چۆن (باتای) وتوێتی :" ئەدەبیات یا هەموو شتەکە یا هیچ. " (هەمان سەرچاوە ل137) ئەدەب کە دەمانخاتە سەر کۆکەی (بوون) وەکو بابەتێکی گرنگ و پێ لە بەرپرسیارێتی، لەم کاتەدا نووسین دەبێتە نمونەیەکی بەرجەستەی پێ لە کۆشش و لە لایەکی تریشەوە یەکانی نەتەوەو (خەم) ی نوسەر لەڕەدا دوبارە زیندوو کردنەوە و بەرز ڕاگرتنی ئەو کۆسایەتیە یانەیە کەلەمۆژووی دوورو نزیکی ئەمەدا تێکەڵ بوون و بە بەرگێکی داپۆشراو بە ئەفسانەو داستان و هونەریانەو ئەدەبیانە نووسراونەتەوە .
(کۆشش) لەم دەقەدا وەکو (بابەت) جیاوازە لە (ئایدیا)کانی نوسەر وەکو (کۆشش)، بەڵام لە هەمان کاتیشدا یەکانگیرو هاو مانا لەگەڵووی فەلسەفیەوە، بەڵام لە ڕوویەکی تریەوە زیندوویی و بەها داری خۆی دەگەیەنێت هەروەکو چۆن چەندان نمونەی زیندوو هەن لە نهێنی ئەم سروشتە تایبەتە ی ناو دەقەوە سەرچاوە دەگرن ، لەڕەدایە کە مەدەرنیزم پاساوی خۆی لە دابڕانی مۆژویەوە بەدەست دەنێت کاتێك لە دابڕان تەدەفکرێت نازانێت لە ڕاقەی خۆی بە مۆژوو، خۆی دەرباز بکات ، تەدەگەین ئەم نووسینە بە مانای (کۆشش)سەر بەساتی دروست بونی فەنتازیاخەیاتی و زادەی ئەو ساتەیە کە بەرەو ڕووی ئاراستەی گونجاوی خۆی دڵەوات کەکتوار (واقع) ەو ، لەوەوە نووسە

ردگەرێتەوە بۆ ناو ئەو جوگرافیایەی کاری تێدا کردووەو دەنووسێت : "ئەم سەفەرەم درێژە دەکێشێت ، نازانم لەکوێدا هەناسە دەموستێنێت ، دەمەم تا تروسکایی مرۆڤایەتیی ببینم ، دڵەم تا زمان و شیعر بڕەو شوێنکی دیکە بڕم . شیعرە / پێی گوتم : بگەڕێوە نێو ئەفریقا و قوڵتر بدوێ ، تا نامۆیی /خەیاڵ / واقیع/ هەقیقەت و دونیای کۆنە خەڵی دوێنێ … لەبەرگێکی دیکەی شیعری ئەمڕۆدا بدوێ ". (هەمان سەرچاوە)

مەبەستەم ئەم بۆچوونە ببەستمەوە بە چەمکە بەکارهاتووەکانی بەشی یەکەمی کۆتا کۆشە لەی دواوم ئەم بەشەی کۆتایی (لەدەقی ، لەنێو ماساییەکاندا "لەگەڵانەوەم بە ئەفریقا " ی پێشەواکاکەیی) ، زەر جوان کۆشکان دەباتەوە سەر خودی شتەکان ئەگەر کەمێك ڕونتر بدوەم (کۆشە)دەباتەوە بە خودی ئەدەب و ڕەسەنایەتی وەوورلە جوگرافیا بەنیشتمان ولەڕەدا هوشیاری گەڵانەوەیە بە دەزینەوەی دەگمەکانی نوسین و بە (دەکترین ـ حقیقەت) کردنیان و بردن و فڕاندن یان بە ناو یەکەیەکی گەورەتر کە خەمی (نیشتمان و نەتەوە)یە .

ئەمەیە ئەو هوشیارییەی کە (کۆشە) دروست کەریەتی و بە تەنها کۆشش دەتوانێت ئەو ناسنامەیە ببەخشە و نوسەر بە فەربوون و فەرکردن لە ڕابردووەو , ئەو خەمە پەخش دەکاتەوە کە خەریکە لە یادەوەریاندا کاڵ دەبێتەوە یان خەریکە ڕوو لە نەمان دەکات .واتە لە ساتی خوێندنەوەو تێفکرینەکانی نوسەرەوە بڕەو زیاد کردنی پژارە دەچین . چونکە لە یەك کاتدا (نوسەر) فەربوەو (فەریش)دەکات کەسەك کە فەربوونی تێاق دابە چ باکی بە پژارە هەیە یان چی لە خەم بکات بە مانایەکی تر بە خوێندنەوەی ئەم دەقە (فەربوون) زیاد دەبێت و پژارەو خەمکانیش گەورە دەبن و زیاد دەکەن و بە پێچەوانەشەوە ڕاستە .

ئەنجام :

دوای ئەوەی بەدووبڕش و بەشەوەیەکی چە ، ئەوەمان دەرخست کەدەقی واڵای لەدەقی ، لەنێو ماساییەکاندا "لەگەڵانەوەم بە ئەفریقا " ی پێشەواکاکەیی) چەندین بابەتی هەستیارو واڵای پێشکێشکردووە بۆچەند خاڵەك کەی ئەو ئەنجامانەی پێی گەیشتم بریتین لە :

1- نوێکردنەوەی کۆسایەتی / ئەمە یەکێکە لەو سیفاتانەی ، کە هەر دەقێکی واڵای پێ دەناسرێتەوە ، واتە(کۆساندنی نووسەر و پاڵەوان بوون لەناو مەژوو و دووبارە دروستکردنەوەی لە فەرمکی ئەدەبی دا ، دەبێتە هەی سەرلەنوی دروستکردنەوەی کۆسایەتی ، کەبەمرۆڤکی گەیەدەی کوردیەوەت زەمان ببەەت و بگاتە دەرەوەی سنووردیاریکراوە کان کەلەیەك کاتدا ئەرەوئەوە زەمینکن نیشتمانی شاعیرن .

2.- زیندووکردنەوەی (زنجیرە ڕووداو ،خەبات ، یان یەکێك لەچاخەکانی مێژوو)، کە لەم خاڵەشدا مەبەستی پێکاوە ، واتە قۆناغێکی مێژوویی، کەهەم ڕووداو گەلێکی تیادایەو هەم باسی خەباتی نەتەوەیەکیش دەکات لە فۆرمێکی میتافۆرك دا .
3-دەقی واتا کەلەناو مێژوودا کاردەکەن بەجۆرێك گۆرانکاریە مێژووییەکان دەگێڕنەوە، کە لەهەزری نووسەردا ڕەنگ دەداتەوە و ناچارمان دەکات بچاوەکی ترو بەجۆرێکی تر دەق بخوێنینەوە لەدۆڕاوی ناوچەگۆڕێتی و سەزو هەستی تاکەکەسیدا .
4-نووسەر و ڕەخنەگرانی دەقی مێژووییی لەبارەی ئاوەی، کە لەهەر سەردەمێکی مێژووییی دا کاملە ڕووداو گرنگترە و کام ڕووداوی مێژووییی گرنگی زیاترە ، کەپێویستە لەدەقدا هەبێت ، دەکاوێتە سەرئاستی هەڵبژاردن و ریز بەندی لەڕووداوو گێڕانەوەکاندا کە ئەم دەقە خەی ئاوگرنگی و کاریگەریە دەسەپێنێت .
5-هەروەها لەڕووی نووسینیەوە دەتوانرێت ،چ سەردەمێکی بوَت بەنادیاری بیهەڵبێتەوە . ئەمە ش هەی زۆرە، گرنگترین یان ئاوێیە گە لەدۆڕاوی توانا ووزەی مرۆڤایەتی .واتە مرۆڤ بوونەها کارك ریسك بە ژیانی خەی دەکات ، بەوەی کە هەموو شتەك بەنووسین (کردەی نووسین) ناکرێت و بە ئەمەش نووسەر پەنا دەباتە بەر گرنگی و بایەخی ڕووداوەکان و ئاو ڕووداوانەی کە نووسینەکەی دەکەنە شاکار و بەمەزنی دەیهێنێنەوە ..
6-هەروەها گونجاوە لەماماڵەکردن لەگەڵ مێژوودا لەدۆڕاوی کات و شوێن نووسەر مێژووییەکی تر تەماربکات .

کۆتایی :
پێژارەو خەمی نوسەر . کەسی نیەو چ پەیوەندیەکی سایکۆلۆژی ساتی پەکەوتەیان نابەستێتەوە . بە هەندەی فەربون و خوێندنەوەی ئاو مێژووییە . کە تاکو ئێستا کەمترینی خاڵکی دوو دە و قاڵاق کردووە لە بواری دروستکاری و داهێناندا , وە کەمترین گومان لەو بوارەدا گرتونیەتیەوە بە دەزینەوەی حەقیقەتی ئەدەبی میللەتێك کە خەی فیدا دەکات و قوربانی دەدات و خوێن دەڕژێت و پرسیار ناکات !!
(کۆشە) ی نوسین لای کاکەیی ,خودی نیەو ناچێتەوە سەر پێژارە دنیایی و ماددی و خەڕا ڕاگوزەرکان بە قەدەر ئاوەی دەست بردنە بە پرسە سەرەکی و نهێنی و فەلسەفی و وجودیەکان ، ئەمەش وا دەکات لای خوێنەر جێگیر بێت بە گواستنەوە لە خوێندنەوەی بەشەوە بە خوێندنەوەی هەموبەشەکانی کە چاوەڕێ دەکرێت ئەم نووسینە پرۆژەیەکی درێژخایەن و بەردەوام بێت .

لیستی سەرچاوەو پەراوێزەکان :
یەکەم / لیستی سەرچاوەی ئەلیکترۆنی :

1. www.alnayan.ae
2. www.alaraby.co.uk
3. www.wikipidia.org
3. www.io.hsoub.com
5 . www.arabdict.com
4. www.clutureproject.org.uk

دووەم /لیستی سەرچاوە وەرگێڕەکان :
أ. بەزمانی کوردی :

5. پیربال ، فەرهاد ، لێبازێ ئەدەبیەکان ، دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس – زنجیرەی رەشنبیری ژمارە 308 ، چاپی یەکەم هەولێر : 2004،
6. میراودەلی کەمال ، فەلسەفەی جوانی و هونەر (ئیستاتیکا) ، لەبڵاو کراوەکانی زانکۆی سلێمانی چاپی یەکەم : 1979 .
7. ئەحمەدی ، بابەك ، پێك هاتەو ڕاڤەی دەق , وەرگێڕانی (مەسعود بابایی) لە بڵاوکراوەکانی سەنتەری لێکۆڵینەوەی فیکری و ئەدەبی نما زنجیرە (56) چاپی یەکەم ,هەولێر (2005) کتێبی سێ هەم

ب. بەزمانی عەرەبی :

8. ت.ي . أثتر ، ادب الفنتازيا " مدخل الي الواقع " ، ترجمة : صبار سعدون السعدون ، دار المؤمون للترجمة والنشر – بغداد 1989

تەریقەتی کاکەیی سەرمایەی ئاسۆ کەمال

یەکێتی نیشتمانی زۆری و زارکی چەندین ملیۆن دۆلاری پشکش بە نەهرێی شیخ محمەدی کەسنەزانی کەنە موستەشار کردوە تاکو شارکی تەریقەتی قادری وەک پرۆژەیکی بازرگانی بە دینکەیوە بکاتوە. ئەم پرۆژەیە بشک لەو سیاستە ئابوریەیە کە بە دەیە و نوکە لە

کوردستان دەستی پێکردوە و پەی دەکەن کەکەی سەرتایی سەرمایەداری.
جا چ شێخ بیت و کەرەسەکەت دین بێت، یان بازرگانی سیاسی بیت و کەرەسەکەت کەسک و ئاسیاسەت و دەرمان بێت، چ بنەماڵەی سیاسی بیت و کەمپانیاکەت کار و قەیوان و نەکان بێت. ئەمانە یەک ئامانجیان هەیە ئەویش کەکەکردنی سەرمایەیە لە دەستی کەمەک دەوڵەمەندا و حکومەت زەوی و داهاتی گشتی خەڵک پشکێش بەمانە دەکات تا چینی سەرمایەدار دروست بکەن و بتوانن سەرجەم سەرچاوە و هەیکانی بەیوەبردنی ژیانی ٤ ملیۆن ئینسان لە کوردستان بکەن بە موڵکی شەخسی و بنەماڵەیی خۆیان و چینێک دروست بکەن کە بە بژێوی خۆی ناچار بە مل کەچی ڕەحی و جەستەیی ئەم چینە سەرمایەدارە چەندین سەرە دینی و بازرگانی و میلیشیایی ببێت.
ئەم پرۆسەی کەکەی سەرمایەیە لای دەستێک و چینکی کەمایەتی داماڵینی ژیانی ٤ ملیۆن ئینسانە لە هەرچی زەوی و داهات و سامانکە کە لە کوردستاندا هەیە و سپاردنی ژیان و ئایندەیان بە بەینی موچە و دانەمەزراندن و بێکاری و گرانی و هەژاری.
حکومەتی هەرێم لەم دەورەیەدا دەستی هەموو کەنە موستەشار و گەندەکار و دزێکی کەرتی گشتی و ژن کوژێکی عەشایر و درزنکی پاڵەمانتار و خاوەن دیوەخانکی چەکدار و خاوەن تەریقەتکی کەنەپارەز دەگرە کە بیانکاتە شەخسیەتی سەرمایەداری خاوەن پرۆژە و کەمپانیا ئەمە مۆژووی چونە ناوەوەی کەمەگەی کوردستانە بە بازاڕی جیهانی سەرمایەداری. ئەمە مۆژووی ڕاستەقینەی دەیە و نەوکی ڕابردووی کەکەی سەرتایی سەرمایەیە لە کوردستان.
خەپیشاندان و ناڕەزایەتیکانی چەند ساڵی ڕابردوو بە موچە و خزمەتگوزاریکان لایەن فەرمانبەران و کرێکاران و مامۆستایان و خەڵکی هەژار ،وە سوتاندنی بارەگای حزبە سیاسیە دەسەڵاتدارەکانی کوردستان لایەن گەنجانی بێکارکراوەوە نیشانەی ناڕەزایەتی چینی کرێکار و چەوساوەی کوردستانە بەم کەکەیەی سەرمایە و دەوەڵەمەندبوونی چینکی بورژوازی لەسەر حسابی چینی کرێکار و فەرمانبەر و کەم دەرواەتی کوردستانەوە. ئەمە شەکی چیانەیەتی درۆخایەنە کە لە کوردستان دەستی پێکردوە.
بورژوازی کورد لەم شەدا ڕاویژکاری زەری لە بانکی جیهانی و کەمپانیاکانی نەوت و گاز و قاچاغچیەکانی حکومەتە ناوچەییەکانی تورکیا و ئێرانیش هەبوە و هەربۆیە ئێستا ئەم بورژوازیە کوردیە کەوتەتە سەرپێی خۆی و خەریکە لەو کەکەکە سەرتاییەی سەرمایە فەری هەموو جەرە پرۆژەکانی وەبەرهێنان بوە و حکومەت و پەرلەمانی خستەتە خزمەتیانەوە. پەژەی کەسنەزان سیتی یەکەکی تر لەو

پەژانەیە کە کارەسەی خورافاتی دینی دەکا بە دڵار و دەیژنەتە حسابی نادیاری ئەوانەی شاری سلەمانیان لە شاری ڕەشنبیریەوە کردوە بە شاری چەتەکان. شەخ و پەژەکەی ئەم هەلکە دوو زاردنەییە بە دەسەاتدارانی سلەمانی دەکەن کە هەم سەرمایەکیان بە دەسوینن و کەکەکە دەکەن و هەم جیگای فەزای بیرکردنەوە و ڕەخنە چەە دەکەن بە فەزای شمشەر لەخەدان و ملکەچی و خورافات بەاوکردنەوە. ئەمە ئەو هونەڕی نوەییە کە پەژەی تەریقەت لای سەرانی یەکەتی ، جا چ ئەمەلی ژنیان بەت یان بەرهەمی سەرکی پیاویان بەت، خەشویست دەکا.
خەکی ناازی شاری سلەمانی ئەگەر دەیانەوە لەسەر کەلتوری ڕەشنبیربونی خەیان بەردەوام بن پەویستیان بە خوەندنەوەی "سەرمایە"ی مارکسە تا بزانن بە چ سیستمەک سەرمایەداری کورد لەسەر حسابی ژیان و مەژووی ڕەشنبیری شارەکیان پارەیەک کەکەکە دەکا کە بەهەیەوە موستەشار و گەندەکاران لە ئاوی زەدا نوەژی پاک بونەویان پە دەکا و دەیانکات بە پەش نوەژ تا خەک لە دوایانەوە سوجدە ببەن تاکو موچەیەکیان بدەنە.

داریوش ، زیاتر لە ئینسانەک.. پشکە ناکام

.....لەدوای حەفتاکانەوە ، دەنگەکی زوەا ، گە ، گەرم ، کەوتە ناو خەکەوە ، جگە لە قوگ ، شیعرەکانیشی بوونە مایەی سەرنج ڕاکەشانی خەک بە تایبەتی گەنج و تازەپگەیشتووەکانی ئەهلی شیعر و ئەدەب ،کەم و زەر کاری کردە ناخی زەربەیان ، چونکە مەئیوسی خەک لە هەل و مەرجە سیاسییەکەی ئەو سەردەمە کە کورد وەک مریشکی ئاوە ڕووت کراوی لە هاتبوو ، وایکرد خەک پەنا بە هەموو شتە بەرە تەزەک ، تەزەک سووکنایی پە بە و باس لە ناخی ئینسان و دەڕانن و هەڵاتن و مل ملانەی ئینسان لەگەڵ خەیا بکا ، داریوش وای لە هات خەکەکی زەر ئالودەی بن وەک مەی ،وەک عەشق ، وەک جگەرە و..شتی تریش..ەنگە کەسانەک زەر بە کەمی لە فارسی حالی بوو بن ، بەڵام ئەو دەنگە جەبروتیە و ئەو ئاوازە سەر سوهەنەرانە
و ئەو ووشە داگیرساوانە وای کرد کە زەر گرنگ نەبە چەن فارسی

ئازانی گرنگ ساتەکە بە گوێ گرتن لە داریوش زاخاوی دەی شکاو و مەشکی جەنجاڵ و بیرەوەرییە تاریکەکان بیتەوە، تەنانەت هەندێک لە شاعیرە گەنجەکان بە دارتاشی کردنەوە چەن شیعرێکیان بەناوی خەیانەوە بۆاو ئەکردەوە...من بە خەم بەسەدان جار لەگەڵ هاوڕێم " شەهید بارزان عوسمان" کە لە ڕیزەکانی " کەمەر" بە نهێنی کارمان ئەکرد ، گومان لە داریوش گرتوە و باسمان لەوە کردوە تە بەڵی ئەم گەرانیانە ڕاژەک بکرێن
بە کوردی !! بە داخەوە ئەو خواستەمان کاتێ هاتێ دی کە ئەو لە ژیانا نیە و لە دونیای نەمری خەیاڵەتی..زۆر بە داخەوە.....

بە گوێ گرتن لە داریوش و هەست کردن بەوەی لە جیاتی تە و بە تە گەرانی ئەڵێ ، پەویست بەوە ناکات تە لە گروپێکی تایبەتی کەمەگا بیت ، عاشقێکی دە شکاو وا ئازانە داریوش بە تایبەتی باس لە دە و عەشقەکەی ئەو ئەکات و بە کەسی تر نەووتراوە ، دایکێکی جگەر سووتاو وا هەست ئەکا داریوش لە ماتەمی جگەر گۆشەکەیا ئەلاوێنێتەوە ، زیندانیەک وا ئەچێتە خەیاڵەوە کە هەست بکا داریوش لە گەڵیا زیندانە و لە جیاتی ئەو باس لە قەفەس" زیندان" ئەکات، هەزارەکی سفرە خاڵی کە ڕووی کردەتە ئاسمان هەستی بە تەنهایی بوونی خەی لەسەر سفرەکە نەکا بەڵکو داریوش لەسەر هەمان سفرەیە و وەک ئەو برسیە و چاوی بەیوەتە ئومەدەک لە ئاسمانەوە!! ...کەسەک کە دەرد و غەمی دونیا سەری لە تەک با و تووشی " شەتەتی " ئینسان بوون بوو بە ، تەنیا نیە لە تەوانینەکان بە ژیان ، بەڵکو داریوش لە تەنیشتیوەیەتی و بە گەرانیەکانی باس لە "ەوا"یەتی بوونی ئەو ئەکا لەو شەت بوونە، کچەک ، ژنەک کە بەدەست جیاوازی کردنیەوە لەگەڵ بڕا و کوانی خزم و گەڵەک و شار و ووڵات، گوێ ی لێیە دەنگەکی بەسزی گەرمتر لە ناخی ئەو باس لە بەدادی کەمەگا ئەکات لە نەخشی شەر پەنجەی ئاین لە جیاوازی نێر و مێ ،، شەشگەڵەک کە لە شەایی و لای ئەو هەموو ڕەنگەکان وەک خوێن سوورە و هەموو عەشق و جوانی ئینسان لە لوولەی تفەنگەکەیا ئەبینێ ، بە گەرانیەکانی داریوش ئەبیستێ
دەنگەک لە سەنگەرەکەی ئەوەوە و لە تەنیشتیەوە ئەجەنگێ بە ووشە و دەنگ و گووتارەک کە هەموو تفەنگەکانی دونیا ناتوانن بە دەنگی بکەن...گەڵەکەکی بە ووڵات لەگەڵ هەنگاوەکانیا گوێی لە داریوشە پەی ئەڵێ: هەموومان قەڵەندەرین " گەڵەک" ، هەموومان سەرگەردانی غوربەتین و و بەداخەوە هەندەک جار بە یەک لەسەنگەراین..
کەواتە داریوش یەک ئینسان نیە ، بەڵکو کارەکتەری دەیان پرسەی ئینسان بوونی لە خەیا هەڵگرتوە ، کەم کەس هەیە بتوانێ خەی لەوە

گەل بکات کە کام کارەکتەری داریوش قسە ئەکات مەگەر " قامچی بەدەست و پاسەوانەکانی قەفەس"..لە هەمووی دیارتر ئەوەیە کە لە تەکستی گەرانەکانیا ئینسان هەر ئینسانەکی "مجرد" نیە و بەس ، بەڵکو وەک " کائن"ەک لە چەن لایەکەوە هەوەی مانەوە ئەیا و مل ملانە ئەکا ، لەگەڵ ناخی خەیا ، لەگەڵ ویژدانی خەیا ، لەگەڵ دەوروپشتی خەیا ، لەگەڵ خودای خەیا و لەگەڵ چارەنووسی خەیشیا.. لە زەربەی هەرە زەری تەکستەکانیا دەیان ووشە وەک سیمبول بە هەردوو بەرەی خەر و شەڕ بەکار هاتووە: سپی ، عەشق ، گوڵ، ئەستێرە ، هەتاو ، خەندە ، بەهار ، ، کازیوە ، ئازادی،نان، بارامبەر بە دەک ، بوغز و کینە ، دەسەڵات ، ، قەفەس ، جەللاد ، شەو ، ترس ، هەور ، کەتر کوشتن ، سەهۆڵ بەنگەان ، ...هتد..(گەر ئەوان شەو نەبونایە ..... ووناکی ئم ەڕۆژە بە ئەمە ئەبوو..).....

بە بەرگری کردن لە ئینسان و ئینسانی بوونی کەشکان ، داریوش پەویستی بەوە نیە لە دیدی ئایدیالەجیەکی دیاری کراوەوە بوانتە ئینسان ، لای ئەو ئینسان ئینسانە و ناکرە بە دوو سە کەرتەوە ، بە بەرگری کردن لە هەژارەک یا کرێکارەک مەرج نیە کەمۆنیست یان "چەپ" بیت ، بە بەرگری لە خاک و خەڵک نەتەوە پەرستی خالی یەکەم نیە ، لە نەهەشتنی سەیتەرەکانی
نەوان نەر و مە هەر ئەوروپاییەکان ناگرێتەوە ، بە قسە کردن لە سەر خودا و ئاین کافر و ئیلحاد بوون قسەی قەڵە ، بە بەگژا چوونەوەی ەڕگەزپەرستی ەڕنگی ئینسان ئاسایی سپی پەستەک بەرگری لە ەڕش پەستەک بکات : " تە سپی دە ەڕشی..من ەڕشی دە سپی.."...بە عاشق بوون ئیحساسات پەویستە نەک گیرفان ، بە لابردنی تاریکی ، تەنها دەنکە شقاتە بەسە بە داگیرسانی چرایەک،
ئەمانەش هەر هەمووی جەبەجە ئەکرە بەبە ئەوەی پەیەوپەڕەگرامی حیزب یان قورئانەکمان لە گیرفانا بێت...چەن دیکتاتەر و ستەم گەرەکان مەسەلەی " کورسی" لایان خالی هاوبەشە ، ئینسانەکانیش مەسەلەی ئینسان بوونیان هاوبەشە ،ئیتر ەڕنگی ئینسانەکان و جوگرافیایان ئەسەڕتەوە ..هەر لە گوەوە سەیری بکەین ، خە لە "ئەفریکا"ش گوە ەڕنگاوەڕنگە.، دەکیش هەر دەکە لە هەموو شونەک، ..

من خەم لە ساڵی 1976/ەوە کە یەکەم جار کاسەتەکی داریوشم لە تەمارگای "بەناز" ی بەرامبەر بارەگای ئەوکاتەی کەمەڵەی هونەر و وێژەی کوردی لە جادەی سجن/پیرەمەرد کەی تا ئێستا گوە ی لە ئەگرم لەگەڵ ئاشنا بوونی زیاترم بە زمانی فارسی زیاتر و زیاتر لە تەکستەکانی نزیک ئەبمەوە و ئاسان تر ئەچمە دونیای مل ملانێکانی

ئینسان لەگەڵ خودی خۆیا پێش خواکەی.....

ئەمەو باس لەوەش بکەم کە هەندێک لە گۆرانیبێژەکان بە ئاسان تر ئەکرا بە کوردی بە لەکیس یانی ڕیتم و مۆسیقا و دیمەنی شیعرەکە ، بەڵام هەندێک لە تێکستەکان قورستر بوون ئەوەش سەبارەت بە زمانی شیعرەکە ، بە نمونە ئەو زمانەی " احمد شاملو" پێی ئەنوسێ هەمان فارسی شاعیرێکی تری تازە دەرکەوتوو نیە ، بە حوکمی ئەوەی فارسیش خۆی زمانێکی چڕ و قوڕ و فراوانترە لە کوردی بە تایبەتی لە ئەدەبیات و بە دەست نیشان کراوی شیعر ، بە وەرگێڕان ئەبێ خەت بە ڕێگایێکی پڕ لە "تاسە" حازرکەیت.. زۆر "ووشە"ش کە لە کوردیشا هەمان مانای هەیە ، پێم باش بوو هەر بە فارسییەکە بمێنێتەوە و بە زۆر چەکوش کاری تیانەکەم ...
سوپاسی ئەوە ئەکەم سوپاسم ئەکا ، و پشتی خەم ئەکەمە ئەوەی توانج ئەهاوێژێت ، چونکە گەر "ئەدەب" بە توانج فەرامۆش کەم ئەبوایە ئەم پڕۆژەیە لەسەر تێکستی توانج بوایە نەک ئینسان.....

_____

لە پێشکەشی کتێبی " بانی گەنم"ەوە وەرگیراوە کە تایبەتە بە وەرگێڕانی کەمێک لە تێکستی گۆرانیێکانی "داریوش" لە فارسییەوە بە کوردی.....

ئاو لە هەموو شوێنێکدا.. هێنراوەی : مارف عومەر گوڵ

ئاو لە دەستیدا !
لە مەنگیدا ، لە خوێدا ،
لە شەپۆلاندا ، لە نیشتنەوێدا
لە بارانداو ، لە باوەشی کانیدا ،
یارای جوانیە لە ژیاندا .
ئاو لە ناحەزی دا !
لە خنکاندا ، لە لافاودا

لە قەیرانی نەوان ئەم و ئەودا
لە وەرانکردنی سروشتدا ،
دیمەنە دڵکەشەکان دەباو دەوا
هاودەمی ناخۆشیە لە گریاندا .
ئاو لە بیاباندا !
دەستی باڵندەو ، باوەشی دار و دەوەنە
ئاو لە چیاکاندا ،
خوەمی قەبزەو ،
دایکی کانیلە و شەیدای جگەلەیە
بەگژ قەرت و قەدەغەدا دەچێتەوە .

سلەمانی / بەرەبەیانی
20/5/2020